

Lekarze mogą wykonywać swój zawód w ramach różnorodnych form prawnych – prowadząc indywidualnie własne gabinety, tworząc spółki czy współpracując z innymi podmiotami na podstawie umów o pracę lub umów cywilnoprawnych. Oczywiście bardzo często zdarza się, że lekarz działa równocześnie w kilku z powyższych form, co jest w pełni dopuszczalne.

W kolejnych numerach „Biuletynu Informacyjnego WIL” będziemy przyglądać się poszczególnym z nich, wskazując związane z nimi korzyści i ryzyka. Rozpoczniemy od spółki cywilnej, której poświęcimy rubrykę w numerze wakacyjnym.

Tytułem wprowadzenia warto przypomnieć, że w świetle aktualnie obowiązujących przepisów działalność lecznicza (która, zasadniczo, polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych) może być wykonywana zarówno przez tzw. podmioty lecznicze (wymienione w art. 4 ustawy o działalności leczniczej, dalej zwanej ustawą), jak i przez lekarzy prowadzących własne praktyki zawodowe (mowa o nich w art. 5 ustawy).

Podmiotami leczniczymi są m.in. przedsiębiorcy – w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej – prowadzący działalność gospodarczą we wszelkich formach przewidzianych dla wykonywania takiej działalności. W pewnym uproszczeniu można powiedzieć, że taki podmiot leczniczy stanowi odpowiednik dawnego niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej. Może być on prowadzony m.in. właśnie w formie spółki cywilnej.

Z kolei praktyki zawodowe, w tym specjalistyczne, mogą funkcjonować jako praktyki indywidualne (prowadzone przez jednego lekarza, który sam udziela świadczeń zdrowotnych) albo jako praktyki grupowe (prowadzone wspólnie przez kilku lekarzy, udzielających świadczeń w ramach tej praktyki). Te ostatnie mogą być zakładane jako spółki jawne, spółki partnerskie albo właśnie jako spółki cywilne.

Prawo w pigułce



PAWELCZYK
KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

Bartosz Pawelczyk
radca prawny

e-mail: b.pawelczyk@kancelaria-pawelczyk.pl



Działalność lecznicza w formie spółki cywilnej⁽¹⁾

Przyjrzyjmy się zatem spółce cywilnej:

- 1) spółka cywilna, ze względu na swój charakter i unormowania prawne, wymaga dużego zaufania pomiędzy wszystkimi współnikami. Nie poleca się jej zatem dla osób, które chcą ze względów biznesowych prowadzić działalność gospodarczą wspólnie z innymi lekarzami, których jednak dobrze nie znają. Z tego samego względu odradza się tworzenie spółek cywilnych w gronie wielu współników; doświadczenie podpowiada, że taka forma prowadzenia działalności sprawdza się w gronie 2–3 współników;
- 2) zasadniczą cechą odróżniającą spółkę cywilną od innych spółek (np. jawnej czy partnerskiej) jest to, że spółka cywilna nie jest tzw. spółką prawa handlowego (a więc nie mają do niej zastosowania przepisy kodeksu spółek handlowych), lecz w rzeczywistości jest ona jedynie umową kilku przedsiębiorców (wspólników), regulowaną przepisami kodeksu cywilnego (przede wszystkim art. 860-875 kodeksu cywilnego);
- 3) spółka cywilna nie ma odrębnej zdolności prawnej ani osobowości prawnej; zdolność prawną mają jedynie współnicy spółki. Oznacza to, że stroną zawieranych umów (również z NFZ) nie jest spółka cywilna, ale współnicy prowadzący wspólnie działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej. Na dokumentach czy na pieczętce muszą się zatem znajdować imiona i nazwiska wszystkich współników z dopiskiem „spółka cywilna” (lub w skrócie: „s.c.”) oraz z dodaniem nazwy podmiotu (jeżeli spółka ma taką dodatkową nazwę);
- 4) przez umowę spółki współnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego

przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów. Umowa spółki powinna mieć formę pisemną;

- 5) wprowadzie przywołane powyżej przepisy kodeksu cywilnego określają zasady funkcjonowania analizowanej spółki, jednakże znaczna część tych zasad może zostać przez współników ukształtowana w umowie spółki w inny sposób, zależnie od ich woli. W związku z tym jest bardzo istotne, aby już na etapie zakładania spółki (a więc zawierania umowy) dokładnie przemyśleć zasady funkcjonowania spółki, tj. w szczególności: rodzaj wnoszonych wkładów, zasady prowadzenia spraw spółki (np. określenie większości głosów potrzebnej do podejmowania decyzji), zasady reprezentowania spółki „na zewnątrz” (np. podpisywania i rozwiązywania umów z kontrahentami), sposób i terminy podziału oraz wypłaty zysków, pokrywanie ewentualnych strat czy wreszcie rozwiązanie i likwidację spółki. W ramach niniejszej publikacji nie ma możliwości przedstawienia obszernie wszystkich sugerowanych w powyższym zakresie rozwiązań, tym bardziej, że znaczna część z nich uzależniona jest od konkretnej sytuacji i potrzeb współników. Zwrócę zatem uwagę jedynie na kilka wybranych kwestii;
- 6) spółka cywilna nie jest odrębnym podmiotem prawnym, dlatego nie ma także swojego odrębnego majątku – mówimy tu jedynie o wspólnym majątku współników (wyodrębnionym jednak od ich majątków indywidualnych), który tworzy tzw. wspólność łączną. Konsekwencją powyższego jest, że współnik nie może rozporządzać udziałem we wspólnym majątku współników ani udziałem w poszczególnych składnikach tego ma-

- jątku. W czasie trwania spółki wspólnik nie może też domagać się podziału wspólnego majątku wspólników;
- 7) za zobowiązania spółki wspólnicy odpowiedzialni są solidarnie. Oznacza to, że za zobowiązania zaciągnięte przez jednego ze wspólników odpowiedzialność ponoszą wszyscy wspólnicy w taki sposób, że wierzyciel może zażądać spłaty zobowiązań, wedle swej woli, w całości lub w części, od wszystkich wspólników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek ze wspólników (dłużników) zwalnia pozostałych. Kwestii odpowiedzialności wspólnicy nie mogą w umowie spółki ukształtować odmiennie, jest to tzw. przepis bezwzględnie obowiązujący (*ius cogens*);
- 8) jeśli wspólnicy nie umówią się inaczej, wówczas podziału i wypłaty zysku można żądać dopiero po rozwiązaniu spółki, a przy spółce zawartej na czas dłuższy – z końcem każdego roku obrachunkowego. Można jednak umówić się inaczej – i ze względów praktycznych zwykle tak się czyni – aby wypłata zysku następowała na bieżąco, np. co miesiąc. Wariantów jest tu kilka: możliwe jest np. wprowadzenie systemu wypłat zaliczek z zysku, możliwe jest także zapisanie w umowie, że sposób podziału zysku będzie na bieżąco, każdorazowo określany przez wspólników (taka elastyczność ma oczywiście wiele zalet, ale wymaga też bardzo dużego wzajemnego zaufania między wspólnikami);
- 9) jeżeli wspólnicy nie umówią się inaczej, wówczas każdy ze wspólników będzie uprawniony do prowadzenia spraw spółki (sfera wewnątrz spółki) oraz jej reprezentowania (sfera na zewnątrz spółki) samodzielnie (a więc bez udziału pozostałych wspólników) w odniesieniu do tzw. spraw nieprzekraczających zakresu zwykłych czynności spółki (chyba że którykolwiek ze wspólników wcześniej sprzeciwi się takiej czynności innego wspólnika). Co do spraw przekraczających ten zakres, konieczna będzie uchwała wspólników podjęta, jeśli nie umówiono się inaczej, jednomyślnie. Pojęcie „spraw nieprzekraczających zakresu zwykłych czynności spółki” nie jest w przepisach doprecyzowane, jego rozumienie ustala się zawsze indywidualnie, biorąc pod uwagę w szczególności charakter danej czynności oraz zakres działania spółki. Dlatego też warto, aby w samej umowie spółki wskazać – na zasadzie przykładowego katalogu – sprawy, które sami wspólnicy uznają za przekraczające zakres zwykłych czynności spółki. Ze względów praktycznych korzystne jest również ustalenie w umowie spółki, że w sprawach przekraczających zakres zwykłych czynności spółki decyzje podejmowane są większością głosów, a nie jednomyślnie, przy czym przemyślenia i dokładnego opisanie w umowie wymaga także określenie sposobu obliczania tej większości. Rozwiązania mogą być tu różne. Można na przykład wprowadzić wymóg większości głosów wszystkich wspólników wchodzących w skład spółki albo wprowadzić wymóg tzw. zwykłej większości głosów wspólników, którzy pojawili się na zgromadzeniu wspólników.

Ciąg dalszy – w kolejnym numerze Biuletynu.

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (t.j. Dz.U. z 2013 roku, poz. 217);
- ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny (Dz.U. z 1964 roku, Nr 16, poz. 93, ze zm.).